

HARCE PRZEZ WIEKI

**Propozycja programowa dotycząca pracy
z historią harcerstwa**

HARCE PRZEZ WIEKI

Propozycja programowa dotycząca pracy z historią harcerstwa

Opracowała:

pwd. Patrycja Szkudlarek HR

Niniejsza propozycja programowa powstała w ramach realizacji próby podharc mistrzowskiej.

Dziękuję za współpracę członkom następujących jednostek Hufca ZHP Pabianice:

Zespołowi Kadry Kształcącej

Komisji Historycznej

Zespołowi Programowemu

oraz Zespołowi ds. Promocji i Wizerunku za udostępnienie zdjęć.

Hufiec ZHP Pabianice
ul. Konopnickiej 39
95 – 200 Pabianice
pabianice@zhp.pl

Pabianice, 2018 rok

Druhno Drużynowa! Druhu Drużynowy!

Rok 2018 to wyjątkowy rok nie tylko dla Związku Harcerstwa Polskiego, ale również dla wszystkich Polaków. Będziemy świętowali obchody stulecia odzyskania Niepodległości. To wyjątkowe wydarzenie przyczyniło się do powołania w dniach 1–2 listopada 1918 roku organizacji skautowych i harcerskich z trzech zaborów Związku Harcerstwa Polskiego.

W tym szczególnym roku postanowiłam przygotować dla Ciebie i Twojej jednostki coś specjalnego. Przed Tobą propozycja programowa, w której odnajdziesz pomysły na zapoznanie Twoich podopiecznych z historią harcerstwa, a w szczególności dziejami Hufca ZHP Pabianice. Wierzę, że przygotowane materiały będą dla Ciebie inspiracją oraz ułatwią Ci codzienną pracę. Pamiętaj jednak, że zawarte pomysły to jedynie propozycje. Modyfikuj i dostosowuj je do potrzeb, możliwości oraz zainteresowań zuchów, harcerzy i wędrowników. Warto również pamiętać, że prezentowane zadania dodatkowe mogą być realizowane w ramach prób na stopnie i sprawności. Mogą przyjąć też formę zadań zespołowych, projektów starszoharcerskich lub być elementem programu zdobywania znaku służby pamięci.

Zachęcam do poznawania historii harcerstwa. Mam nadzieję, że propozycje form pracy, konspekty zbiórek i ćwiczenia zachęcą Cię do zgłębiania tego obszaru wiedzy, którą każdy świadomy drużynowy powinien posiadać.

Podejmij wyzwanie, rozpocznij pracę z technikami harcerskimi!

Zapoznaj się z historią Hufca ZHP Pabianice!

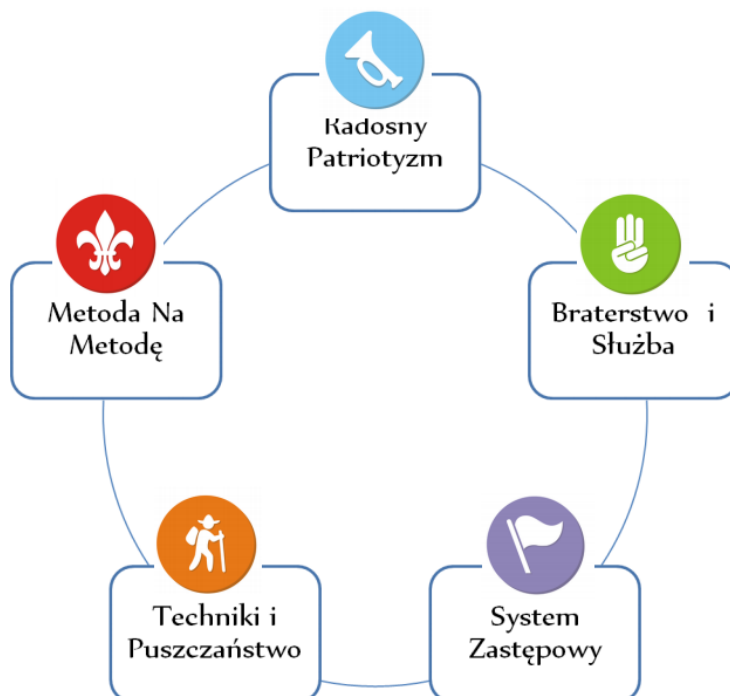

Z harcerskim pozdrowieniem
CZUWAJ!

pwd. Patrycja Szkudlarek HR

WPROWADZENIE

Oblicza harcerstwa do nurt programowy, który towarzyszy wspólnocie Hufca ZHP Pabianice w roku harcerskim 2017/18. Poszerzenie wiedzy z zakresu historii Związku Harcerstwa Polskiego idealnie wpisuje się w tę ideę.

W niniejszej propozycji programowej zawarte są pomysły dla drużyn i gromad, które pomogą zgłębić historię Hufca Pabianice i całego Związku. Publikacja składa się z następujących części:

- Streszczenia historii Hufca ZHP Pabianice,
- Bank pomysłów z działaniami, które mogą podjąć jednostki.
- Instrumentów metodycznych do wykorzystania podczas zgłębiania wiedzy na temat historii.
- Konspektów zbiorów dla wszystkich grup wiekowych w ZHP.

Powstanie harcerstwa w Pabianicach

Pierwsze informacje o skautingu dotarły do Pabianic pod koniec 1911 roku, gdy Stefan Trzaska członek Towarzystwa Gimnastycznego „Sokół” przeczytał książkę Andrzeja Małkowskiego „Skauting jako system wychowania młodzieży”. W tym samym czasie ksiądz Teodor Zaleski organizował tajne spotkania dla młodzieży, podczas których dyskutowano o literaturze, historii i skautingu. W rezultacie rok później powstał pierwszy zastęp skautów.

ks. Stefan Trzaska (ur. 1892 – zm. 1942)

Pod koniec 1913 roku przy Szkole Handlowej powstała pierwsza drużyna skautowa, która za patrona przyjęła Tadeusza Kościuszkę. Drużynowym został Stefan Trzaska. Kolejne drużyny powołano dopiero 17 września 1917 roku – II drużyna im. Józefa Poniatowskiego i III drużyna im. Henryka Sienkiewicza. Drużyna im. H. Sienkiewicza w styczniu 1919 roku zmieniła patrona na płk Jana Kilińskiego, który obecnie jest jej patronem. W 1917 roku powstała również pierwsza drużyna zuchów, której drużynowym został Edmund Maciejewski.

Hufiec Żeński

W 1913 roku powstaje pierwszy, sześciuosobowy zastęp żeński, który prowadzi drużna Maria Wocalewska z Łodzi. W tym samym roku drużny Anna Wojsa i Wanda Chodakowska składają pierwsze Przysiężenie Harcerskie w Łodzi.

Z powodu wybuchu wojny drużny z Łodzi nie mogły dojeżdżać do Pabianic, a pracę z zastępem przejmuje Wanda Chodakowska. Rozpoczyna się rozwój działalności, powstają nowe zastępy, z których zostaje utworzona drużyna. W 1915 roku powstaje sztandar, który haftuje pani Zajdlowa.

Podczas wojny harcerki opiekowały się żołnierzami, wysyłały paczki i listy. Do 1918 roku powstają cztery drużyny.

- I im. Marii Konopnickiej,
- II im. Królowej Jadwigi,
- III im. Emilii Plater,
- IV im. Anny Pustowójtówny.

Funkcję Komendantki Hufca pełni drużna Zofia Jędrzychowska.

II Pabianicka Drużyna Żeńska im. Królowej Jadwigi działała w szkole przy ulicy Świętego Rocha. Założycielką drużyny była nauczycielka Zofia Ponińska. Członkinie drużyny organizowały zabawy dla młodzieży szkolnej, loterie fantowe.

Dwudziestolecie międzywojenne

Rok 1918 to nie tylko koniec I wojny światowej i odzyskanie przez Polskę niepodległości. Mimo niepewności o losy kraju harcerze z Pabianic starają się wzmacniać swoje struktury. Jednak nie trwa to długo, już rok później bolszewicka Rosja rzuca na Polskę hordy Armii Czerwonej. Już na samym początku tej wojny świeżo powstałe polskie Harcerstwo oddaje do dyspozycji Sztabu Generalnego ponad 30 000 skautów i harcerzy. Wśród nich są harcerze z Pabianic, a dnia 9 września 1919 roku stanowisko Komendanta Hufca przejmuje druha Franciszek Janowski.

Trudna sytuacja powoduje, że 8 lipca 1920 roku Naczelnictwo Związku Harcerstwa Polskiego wydaje rozkaz o wstępowaniu harcerzy do armii. Kolejnego dnia o godz. 6:00 na placu Szkoły nr 3 zgromadzono 40 harcerzy starszych, którzy utworzyli „Pogotowie Wojenne”, które wyruszyło 15 lipca do Warszawy. Pabianiczanie włączeni zostają do 201 Ochotniczego Pułku Piechoty, który już niedługo otrzyma nazwę „Harcerski”. Tymczasem Hufiec ZHP Pabianice działa nieprzerwanie. W mieście pozostało 62 harcerzy, którzy pełnili służbę kurierską, wartowniczą i sanitarną.

Komendantką Hufca Żeńskiego w 1921 roku zostaje Helena Śleszakówna – Somorowska, która w 1923 roku przekazuje tę funkcję Zofii Chodakowskiej. W lipcu 1926 roku pod Tomaszowem nad rzeką Pilicą odbywa się Zlot Chorągwi Łódzkiej. Na Zlocie Hufiec Pabianice reprezentowany jest przez grupę harcerek na czele z druhną W. Keniżanką (komendantka w latach 1925-1926). Na terenie miasta działały wtedy trzy drużyny harcerek i siedem drużyn harcerzy.

W dniach od 30 czerwca do 6 lipca 1925 roku, w okolicach lasu miejskiego, odbył się Zlot drużyn męskich Chorągwi Łódzkiej ZHP. Komendantem zlotu był Antoni Olbromski - komendant Chorągwi, a jego drugim przybocznym - Zygmunt Kłys. 3 grudnia 1925 r. przy Seminarium Nauczycielskim założono IV drużynę harcerską, której patronem został Stanisław Staszic.

Pierwsze miesiące 1929 roku upłynęły pabianickim drużynom pod znakiem przygotowań do II Zlotu Narodowego ZHP w Poznaniu. Generalną próbą był zlot drużyn obu Hufców, który odbył się w lesie miejskim w dniach 29 i 30 czerwca. Udział w zlocie wzięły trzy drużyny żeńskie: im. Marii Konopnickiej, Królowej Jadwigi i Emilii Plater oraz 5 męskich. Reprezentacja Pabianic na ogólnopolskim Zlocie liczyła 40 osób. Rok ten był pełen wyjazdów, a druha

Zygmunt Kłys został pierwszym pabianickim harcerzem, który wziął udział w Jamboree w Arrove Park w Wielkiej Brytanii.

W roku 1930 do Hufca w Pabianicach dołączono dwie drużyny działające w Łasku. W roku 1934 do Hufca Pabianice dołączono kolejne drużyny z powiatu łaskiego: z Zelowa, Widawy, Szczercowa i Sędziejowic. W roku 1937 Hufiec liczy 12 drużyn: sześć z Pabianic i sześć

z powiatu pabianickiego. 30.10.1937 roku funkcję komendantki Hufca obejmuje drużna Helena Malinowska (z domu Jarmakowska) , która w tym samym roku prowadzi obóz Hufca w Kowańcu za Nowym Targiem.

Lata trzydzieste to intensywny rozwój ruchu zuchowego, który dotychczas pomijany był w działaniach władz Związku. W 1938 roku działało 10 drużyn zuchowych.

W maju 1939 roku Szczepowi Harcerskiemu im T. Kościuszki przy Państwowym Gimnazjum i Liceum im. J. Śniadeckiego wręczono sztandar, który w okresie okupacji był przechowywany w kościele pw. Najświętszej Maryi Panny Różańcowej.

II wojna światowa

W lipcu i sierpniu 1939 roku zorganizowano dla harcerek służbowy obóz w Czarnkowie nad Notecią. Z obozu drużny wróciły z wakacji tydzień przed rozpoczęciem wojny. Członkinie drużyny im. Królowej Jadwigi zorganizowały kuchnię w budynku gospodarczym. Gotowały tam dla przyjeżdżających transportów wojska. Służbę tę pełniły do 5 września 1939 roku, kiedy to stacja została zbombardowana przez Niemców, a kuchnia uległa całkowitemu zniszczeniu. W tym samym roku działalność drużyny została zakończona.

8 września 1939 roku wojska niemieckie zajęły Pabianice. Pierwszą ofiarą spośród społeczności harcerskiej był Janek Piechota, który został rozstrzelany w Chechle.

W 1939 roku większość harcerzy została wcielona do wojska, w związku z czym zawieszono działalność Hufca. Harcerki Hufca Żeńskiego uczestniczą w kursach samarytańskich, niosą pomoc Polakom w obozach koncentracyjnych i w obozach dla niewolników, a także prowadzą tajne nauczanie. Hufiec wznowił działalność w połowie 1940 roku w postaci dwóch drużyn działających w ramach Szarych Szeregów (razem 31 osób). Komenda Hufca organizowała kolportaż prasy podziemnej, harcerze działali w ramach „małego sabotażu” oraz zbierali informacje dla potrzeb Armii Krajowej.

Komendantem Szarych Szeregów w Pabianicach był Adam Stępień ps. „Baryka”. Ścigany przez okupanta musi opuścić miasto, do którego nie wraca. Został przypadkowo aresztowany podczas kontroli dowodów osobistych na dworcu kolejowym w Tomaszowie, a następnie przeniesiony do obozu w Oświęcimiu. Z tego powodu funkcję przejmuje harcmistrz Zygmunt Luboński ps. „Sęk”, którą pełni do momentu aresztowania w 1944 roku. Udaje mu się zbiec w styczniu następnego roku podczas przemarszu konwojowanej grupy więźniów.

hm. Zygmunt Luboński ps. „Sęk” (ur. 16.08.1919 – zm. 11.05.2002)

Miejszem spotkań Szarych Szeregów był dom Kazimierza Jakubowskiego ps. „Trzeciak”, w którym mieszkały trzy rodziny. Dom znajdował się przy ulicy Piotra Skargi 49 i otoczony był sąsiadującymi niemieckimi rodzinami. Jednak ojciec „Trzeciaka” pracował w pabianickiej Papierni i dodatkowo trudnił się naprawą obuwia. Stąd też dom, w którym zamieszkiwał był stale odwiedzany przez klientów. Dzięki temu nikt nie zwracał uwagi na fakt zbyt częstego przychodzenia członków konspiracyjnych grup młodzieży. Jeden pokój służył jako „przechowalnia” dla osób, które z konieczności były przetrzymywane w Generalnej Guberni (okolice Tuszyna), dzięki czemu udało się przetrzymać między innymi Antoniego Szczerkowskiego - pośła RP, zastępcę prezydenta Pabianic w latach 1934-1939.

Kierownikiem komórki kolportażu został Jan Biskupski ps. „Janos”. Głównym punktem, gdzie rozdzielano prasę podziemną na poszczególne punkty odbioru było mieszkanie „Janosa” przy ulicy Batorego. Pierwszy numer „Biuletynu Kujawskiego” dostarczono 21 grudnia 1941 roku. Kolejne numery i tytuły były przynoszone pod wskazane adresy co tydzień. Gestapo zatrzymało łączniczkę, która w obawie przed torturami wydała „Janosa”. Został aresztowany wraz z młodszym 16-letnim bratem 13 sierpnia 1943 roku. Mimo tortur stosowanych w więzieniu przy Szterlinga w Łodzi nie zdradził adresów dostarczycieli i odbiorców prasy podziemnej. Zginął zamordowany 6

listopada 1943 roku.

Jan Biskupski ps. „Janos” (ur. 09.05.1919 – zm. 06.11.1943)

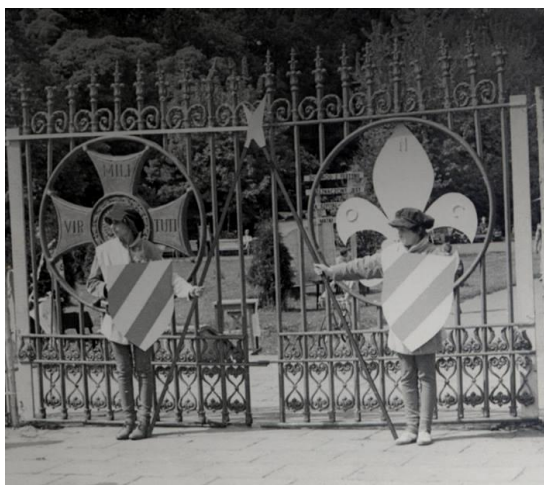
Powojenna rzeczywistość

Gdy wojna dobiegła końca drużyna Zygmunta Lubońskiego rozpoczęła odbudowę pabianickiego Hufca. Jego zaangażowanie oraz nastroje patriotyczne spowodowało, że w 1945 roku na terenie Pabianic działało blisko tysiąc osób (600 harcerzy w Hufcu Męskim i 384 harcerski w Hufcu Żeńskim).

Na początku 1949 roku Hufiec Męski i Żeński połączono w jeden twór, który pod koniec roku odgórną decyzją został włączony do Związku Młodzieży Polskiej. Spowodowało to wiele zmian organizacyjno-programowych, m.in. wprowadzono nowe Przyrzeczenie Harcerskie, zmianę formy działania drużyn i metody oraz konieczność przydziału wszystkich uczniów. Zmiany te zahamowały rozwój organizacji, która w 1956 roku wystąpiła z ZMP i reaktywowano Związek Harcerstwa Polskiego. Kolejne ważne zmiany przyniósł rok 1963, kiedy to na skutek zmiany schematu organizacyjnego Hufca powołano Radę Hufca, w skład której weszli: Komendant Hufca oraz przedstawiciele drużyn. Organ ten miał za zadanie rozpatrywanie spraw spornych oraz kontrolę realizacji programu i pracy instruktorów harcerskich. Utworzono również dwa nowe referaty: Referat Organizacji Czasu Wolnego i Referat Służby Zdrowia.

W 1964 roku powstał Retmanat Drużyn Wodnych, którzy działa nieprzerwanie do dziś. Rok później odbyły się pierwsze wybory władz Hufca, które oprócz wyłonienia trzynastoosobowej Rady Hufca, wybrały Komisję Rewizyjną. Był to czas rozkwitu harcerstwa w Pabianicach (w 1969 roku Hufiec liczył około 2500 członków) Rozwój zainteresowań przyciągał młodych ludzi, którzy wstępowali do drużyn o specjalności artystycznej, turystycznej, sanitarnej, żeglarskiej, muzelanej czy „czerwonych beretów”.

W 1973 roku powstał Harcerski Klub Łączności, tym samym Hufiec został włączony do ogólnopolskiej sieci radiostacji harcerskich. Liczebność Hufca przekroczyła 4000 osób, zrzeszonych w 139 drużynach. Nikt nie spodziewał się, że 6 lat później wzrośnie o kolejne dwa tysiące harcerzy i harcerek. Był to jeden z najlepszych okresów dla harcerstwa w Pabianicach. Wtedy też działały takie jednostki jak Klub Reporterów, Klub Zuchowy i powstał Harcerski Dom Kultury.

Początek lat osiemdziesiątych przyniósł liczny spadek harcerzy, aż w 1992 roku działało 2400 osób.

Hufiec po 1989 roku

Pierwsza połowa lat 90. była dla ZHP okresem przebudowy organizacji i powrotu do struktur światowego skautingu. To okres licznych powstawania nowych jednostek, m.in. 3 PDH „Bordowo – czarna Trójka” czy 55 PDH „Hades”.

W latach 1992 – 2007 funkcję Komendanta Hufca pełnił drużnik Krzysztof Budziński. W 1994 roku zorganizował XII Polową Zbiórkę Harcerstwa Starszego w Ośrodku w Małeczku, której był komendantem.

W 1998 roku wędrownicy i instruktorzy wzięli udział w 19 Światowym Jamboree Skautowym w Chile. Miarą jak aktywne są pabianickie środowiska okazał się udział w chorągwanym współzawodnictwie o miano „Dobrej Drużyny Chorągwi Łódzkiej ZHP”. Dwa z trzech przyznanych tytułów za rok 1997/1998 przypadły 3 PDH im. J. Kilińskiego „Czarnej Trójce” i 55 PDH „Hades”, natomiast za rok 1998/1999 jedyny tytuł przyznano 55 PDH „Hades”.

W 2000 roku pięćdziesięcioosobowa reprezentacja Hufca wzięła udział w Światowym Zlocie Harcerstwa Polskiego Gniezno 2000. Delegacja składała się z przedstawicieli trzech drużyn: 21 PDH „Husaria”, 3 PDH im. J. Kilińskiego „Czarna Trójka”, 82 PDSH „Enigmat”.

W latach 2007-2014 Komendantką Hufca była drużna Aleksandra Jarmakowska – Jasiczek.

W 2010 r. rozpoczęto obchody 100-lecia harcerstwa. W sierpniu odbył się Zlot ZHP „Kraków 2010”, w którym udział wzięło 10 patroli z Pabianic (między innymi z 3 PDH im. płk Jana Kilińskiego Czarna Trójka, 79 PDH Wilki, 21 PDH Husaria, 30 PDH Odsiecz, 55 PDH Hades i 31 PDH Parasol).

W 2012 roku zuchy, harcerze i instruktorzy świętowali obchody 100-lecia Hufca. W dniach 7-9 września w Pabianicach zorganizowano Święto Chorągwi Łódzkiej pod hasłem „Zakochaj się w harcerstwie!”. Cała impreza opierała się na czterech blokach metodycznych. Wieczory urozmaiciły koncerty – EKT Gdynia i zespołu Męski Punkt Widzenia. Finałnym etapem stulecia Hufca było odsłonięcie wystawy w pabianickim Muzeum, otwarcie skweru im. hm. Lubońskiego oraz uroczyste ognisko.

W ostatnich latach funkcje Komendantki Hufca pełniły hm. Oliwia Kruczkowska (lata 2014-2016) oraz hm. Dorota Lauer Tomecka (rok harcerski 2016/2017). Obecnie funkcję tę pełni drużna Sylwia Urbańska.

Niemal każdy z przedstawionych pomysłów, przy odpowiednim zaplanowaniu pracy i określeniu poziomu merytorycznego, może być zrealizowany w dowolnej grupowej wiekowej: zuchów, harcerzy, harcerzy starszych i wędrowników.

- Spotkanie z historią - zorganizujcie spotkanie ze świadkami historii harcerstwa w Waszym mieście lub ze znawcą historii z Waszego Hufca.
- „Idziemy na wycieczkę!” - wspólnie z jednostką odwiedźcie miejsce, które w jakiś sposób jest związane z historią Związku Harcerstwa Polskiego. Podczas tej wycieczki zróbcie jak najwięcej zdjęć, a fotorelację zamieście na Facebook’u. Rzućcie wyzwanie zaprzyjaźnionej jednostce, niech inni też odwiedzą to miejsce!
- Wiecie na czym polega bookcrossing? Zorganizujcie regał w harcówce lub w Hufcu i wymieniajcie się książkami opisującymi historię harcerstwa.
- Spotkajcie się z żyjącymi kombatantami AK lub członkami Szarych Szeregów. Świadkowie tamtych wydarzeń przybliżą ich przebieg oraz pomogą zrozumieć specyfikę wydarzeń.
- Zorganizujcie Turniej Enigmy.
- Stwórzcie blog, na którym będziecie dokumentować swoje przygotowania do obchodów stulecia Niepodległości.
- Zaprojektujcie mural, który przedstawi wybrane wydarzenie z historii harcerstwa. Może warto zgłosić taką inicjatywę do budżetu obywatelskiego naszego Miasta?
- Otwórzcie „Historyczną kawiarenkę” miejsce regularnych spotkań z historykami i pasjonatami historii.
- Weźcie udział w rekonstrukcji historycznej.
- Podejmijcie służbę na rzecz swojego środowiska. Komisja Historyczna poszukuje chętnych do współpracy!
- Nagracie krótki filmik zachęcający do poznawania historii Hufca.
- Czy Wasza jednostka ma swojego bohatera? Jeśli nie, rozpocznijcie kampanię bohater.
- W gazecie szkolnej poprowadźcie rubrykę dotyczącą historii harcerstwa, Hufca czy Waszej jednostki.
- Weźcie udział w konkursie lub olimpiadzie historycznej.
- Zorganizujcie w Hufcu dyskusję o temacie przewodnim „Lepiej być świętym czy bohaterem narodowym?”.
- Przygotujcie przedstawienie teatralne dla dzieci z Domu Dziecka lub seniorów.
- Zaangażujcie się w organizację obchodów Świąt Narodowych.
- Uporządkujcie groby zasłużonych dla Hufca Pabianice.
- Włączcie się w pielęgnowanie i rekonstrukcję zabytków w mieście.
- „Kartka dla Kombatanta” – uczestnictwo w akcji to symboliczne podziękowania, ale również okazja do zapoznania ciekawych ludzi.
- Podczas zakończenia dnia na obozie lub zakończenia zbiórki odczytajcie cytaty bohatera, podzielcie się opiniami i spostrzeżeniami.
- Podczas obozu zorganizujcie Festiwal Pieśni Patriotycznych.

TO WARTO PRZECZYTAĆ, ODWIEDZIĆ, OBEJRZEĆ

Warto przeczytać

Dostępnych jest wiele opracowań i opowiadań dotyczących historii harcerstwa, jednak poniższe to pozycje, które trzeba znać!

- Kamienie na szaniec
- Dziewczyny z powstania
- Historyjki o niepodległej Warszawie
- Powstanie Warszawskie
- Sowieckiemu zniewoleniu – Nie!
- Gawędy o tych, które przewodziły
- Styl życia
- Czarne stopy

Warto odwiedzić

- Muzeum Narodowe w Warszawie
- Muzeum II wojny światowej w Gdańsku
- Izba Pamięci bł. Stefana Wincentego Frelichowskiego w Toruniu
- Muzeum Kanału „Dętka” w Łodzi
- Państwowe Muzeum Auschwitz Birkenau w Oświęcimiu
- Westerplatte
- Muzeum Powstania Warszawskiego
- Muzeum Harcerskie im. O. i A. Małkowskich w Zakopanem

Warto obejrzeć

- Akcja pod Arsenalem
- Moja wojna, moja miłość
- Zamach
- Ptaki ptakom
- Daleka droga przed nami
- Czarne stopy
- Lato leśnych ludzi
- Obóz harcerski

Ballada o harcerzu

Właśnie tu, na tej ziemi, młody harcerz
meldował
Swą gotowość umierać za Polskę.
Tak jak ty niesiesz plecak, on niósł w rękę
karabin,
W sercu radość, nadzieję i troskę.
Może tu w Nowej Słupi, Daleszycach,
Bielicach
Brzozowymi krzyżami znaczone,
Swą dziewczynę pożegnał, nic nie wiedząc,
że tylko
Kilka dni mu życia przeznaczonych.

ref.: Naszej ziemi śpiewajmy, ziemi pokłon
składajmy,
Taki prosty, serdeczny, harcerski.
Niechaj echo poniesie tę balladę rajdową
W nowe jutro i przyszłość nową.

Na pomniku wyryto, że szesnaście miał
wiosen,
Że był śmiały, odważny, radosny.
Kiedy padał, padała cała puszcza jodłowa.
Nie doczekał, czekanej tak wiosny.
I choć on nie doczekał, to nie zginął tak
sobie,
Przetarł szlak, którym dzisiaj wędrujesz.
Kiedy tak przy ognisku śpiewasz sobie
balladę,
Tak jak on w sercu ojczyznę czujesz.

Druh Wicek

1. Wszystko co miałeś, życie i chleb,
oddać pragnąłeś, by szczęście mieć.
Nie chciałeś wiele by w pełni żyć,
na twardej pryczy umiałeś snić.

ref.: Tu na rozstajach, na ziemskich szlakach
wschodem słońca nowe dni płoną.
Wiedz, że my zawsze jesteśmy z tobą,
Druhu Wicku! Tyś naszą drogą.

2. Umiałeś dostrzec w człowieku to,
co w nim najlepsze nie samo zło.
Swoją pokorą walczyłeś dzielnie,
rękami twymi Bóg zbawiał ziemię.

3. Dręczyły Ciebie problemy te, z
którymi młodzież boryka się.
Wiedzieliś jednak, jak nie dać się,
walczyć wciąż z sobą, choć ciężko jest.

4. Prowadź nas prosto do nieba bram,
ścieżką harcerską przez łąkę, las.
W wieczornej wiatrce zerkaj płomieniem,
bądź nam patronem, bądź przyjacielem.

Orlątko

1. O, mamó, otrzyj oczy
Z uśmiechem do mnie mów
Ta krew, co z piersi broczy
Ta krew, to za nasz Lwów
Ja biłem się tak samo
Jak starsi, mamó chwał

Tylko mi Ciebie, mamó
Tylko mi Polski żal /x2

2. Z prawdziwym karabinem
U pierwszych stałem czat
O nie płacz za swym synem
Co za Ojczyznę padł
Z krwawą na piersi raną
Odchodzę dumny w dal

Tylko mi Ciebie, mamó /
Tylko mi Polski żal /x2

3. Mamó, czy jesteś ze mną
Nie słyszę twoich słów
W oczach mi trochę ciemno
Obroniliśmy Lwów
Zostaniesz biedna, sama
Baczność! Za Lwów CEL - PAL!

Tylko mi Ciebie, mamó /
Tylko mi Polski żal /x2

Partyzant

Zapomniał, że w tych samych łąkach
czwarty rok,
że z dziewczyną można iść, przy księżycu w
noc.
Pozostał mu karabin, ból i kilka zdjęć.
I choć z blachy, lecz orzełek i ta pieśń.

Na, na, na, na, na, na,
na, na, na, na, na, na...

Wokoło noc, a on wśród brzóz po cichu
gdzieś,
z karabinem swoim w garści, znów na akcję
szedł.
I mimo to, że śmierci miał powiedzieć
cześć,
śpiewał cicho dla otuchy refren ten.

Na, na, na, na, na, na,
na, na, na, na, na, na...

Nie było szans, szkopów kompanie były
dwie.
Lecz dla niego bez wystrzału polec, to był
grzech.
Gdy strzelał wciąż w dłoni orzełka swego
grzał.
Jeszcze strzelał, gdy w oddali błysnął strzał.

Na, na, na, na, na, na,
na, na, na, na, na, na...

Nie myślał, że śmierć matka nagle przyjdzie
tak,
nie dokończył swojej pieśni, dzielny żołnierz
nasz.
I tam gdzie padł, w szarej brzezynie głogu
krzak,
razem z wiatrem śpiewa wszystkim ludziom
tak...

Na, na, na, na, na, na, na,
na, na, na, na, na, na...

Pałacik Michła

Pałacik Michła, Żytńia, Wola,
Bronią się chłopcy od "Parasola".
Choć na "tygrysy" mają visy,
To Warszawiaki fajne chłopaki są.

Czuwaj, wiaro, i wyteżaj słuch,
Pręż swój młody duch, pracując za dwóch!
Czuwaj, wiaro, i wyteżaj słuch,
Pręż swój młody duch jak stal!

Każdy chłopaczek chce być ranny...
Sanitariuszki - morowe panny,
I gdy cię kula trafi jaką,
Poprosisz pannę - da ci buziaka, hej!

Czuwaj, wiaro, i wyteżaj słuch...

Z tyłu za linią dekowniki,
Intendentura, różne umrzyki,
Gotują zupę, czarną kawę-
I tym sposobem walczą za sprawę, hej!

Czuwaj, wiaro, i wyteżaj słuch...

Za to dowództwo jest morowe,
Bo w pierwszej linii nadstawia głowę,
A najmorowszy z przełożonych
To jest nasz "Miecio", w kółko golony, hej!
Czuwaj, wiaro, i wyteżaj słuch,
Pręż swój młody duch, pracując za dwóch!

Czuwaj, wiaro, i wyteżaj słuch,
Pręż swój młody duch jak stal!

Wiara się bije, wiara śpiewa,
Szkozy się złoścza, krew ich zalewa,
Różnych sposobów się imają,
Co chwila "szafę" nam podsuwają, hej!

Czuwaj, wiaro, i wyteżaj słuch...

Lecz na nic "szafa" i granaty,
Za każdym razem dostają baty,
I co dzień się przybliża chwila,
Że zwyciężymy i do cywila, hej!

Czuwaj, wiaro, i wyteżaj słuch...

Piosenka o Małym Powstańcu

Ta pieśń o harcerzu jest,
Co oddał życie swe za Polskę
Bo kochał ją...

Ref: Na warszawskim bruku rozrzucone
dłonie
Spod hełmu widać dziecięce skronie

Ten chłopiec miał dziesięć lat,
To za mało, by zmienić świat
Na lepsze...

Ref: Na warszawskim bruku rozrzucone
dłonie...

Lecz snajper, co na dachu stał
Zauważył go i oddał strzał,
I trafił go prosto w pierś...

Ref: Na warszawskim bruku rozrzucone
dłonie

Plama krwi

Patrz tam leży człowiek
Obok niego plama krwi
Czemu nie mógł istnieć
tak jak ja i jak ty?

Zginął tylko za to,
Że człowiekiem wolnym był
I że o swą wolność
wraz z innymi się bił

Nie zasypiaj, nie zasypiaj
Tylko patrz
Jaki piękny lecz okrutny
Jest ten świat

Patrz tam leży człowiek
Obok niego drugi łka
Czemu go zabiła
czyjaś ręka zła

Zginął tylko za to,
Że harcerzem polskim był
I że o swą Polskę
wraz z innymi się bił

Nie zasypiaj...

Szare Szeregi

Gdzie wichry wojny nosił czas
Tam zza rogów stu
Stoi harcerzy szara
I flaga biało-czerwona

Szare Szeregi, Szare Szeregi
W szarych mundurkach harcerska brać

Niestraszny im ni wojny huk
Ni strzał zza rogów stu
Stoi harcerzy szara brać
Opaska biało-czerwona.

Chwycił butelkę pełną benzyny
I wybiegł na drogę z nią
Krzyknął do swoich 'Czuwaj chłopaki!'
I zginął za biało-czerwoną

Hymn Szarych Szeregów

I będziemy szli przez Polskę
Szarymi szeregami
I będzie prawo z nami
I będzie Bóg nad nami
I będziemy szli jak hymny
Wskroś wsi, wskroś miast, polami
I będziemy równać w prawo
Szarymi szeregami

Gdy rzuca nam wyzwanie
Ze wschodu, czy z zachodu
Zawisza miecz nam poda
I ruszym do pochodu
Zatętni ziemia czarna
Gąsienic tysiącami
I będziemy szli do boju
Szarymi szeregami

I będziemy gmach budować
Harcerskim zwykłym znojem
Otworzymy wszcz podwoje
Dla trudu, dla pokoju
I będzie Polska nowa
My będziemy Polakami
I stanie straż przed gmachem
Szarymi szeregami

Tak jak ptaki

Straszny ból i straszny krzyk
Znowu życie utracono
Zginał tak jak wielu z nich
Za swą wolność utraconą

Miał na piersi szary krzyż
I zaledwie 10 lat
Był harcerzem tak jak my
I tak samo kochał świat

Dziś szybuje pośród chmur
Tak jak ptaki na wolności
Poszukuje w świecie tym
Ciepła, dobra i miłości

Tam na wzgórzu leży on
Nad nim krzyż brzozy stoi
Jego dusza uleciała
Ziemia cała rany goi

Bo poświęcił młode życie
Walcząc w szarych szeregach
Wielu takich jest harcerzy
Szybujących u wrót nieba

Dziś szybuje...

Nie minęło parę lat
Nad grobami matki płaczą
Po policzkach łzy im płyną
Już ich więcej nie zobaczą

Kamyk

1. Nie znaleźliśmy Cię x2
Ty nie znałeś nas x2
Połączył nas Krzyż x2
A rozdzielił czas x2
Nieubłagany, zimny czas.

Ref.: Kamykiem wciąż zwiemy Cię i każdy
zuch
Dzielnym chce tak, jak Antek być.
Wskazałeś nam całym życiem swoim jak
Lepszym się stać,
Jak trzeba żyć!
On zawsze będzie jednym z nas.

2. Bywało, że wiatr x2
Zły w oczy nam wiał x2
Lecz Kamyk jak mur x2
Przy prawdzie stał x2
Jak szaniec pod ostrzałem kul.

Ref.: Kamykiem wciąż zwiemy Cię i każdy
zuch
Dzielnym chce tak, jak Antek być.
Wskazałeś nam całym życiem swoim jak
Lepszym się stać,
Jak trzeba żyć!
On zawsze będzie jednym z nas.

3. Ty wiodź nam bądź x2
I poprowadź nas x2
Gdzie ogniska moc x2
I harcerski szlak x2
Byśmy też mogli być jak Ty.

Ref.: Kamykiem wciąż zwiemy Cię i każdy
zuch
Dzielnym chce tak, jak Antek być.
Wskazałeś nam całym życiem swoim jak
Lepszym się stać,
Jak trzeba żyć !
On zawsze będzie jednym z nas.

SPRAWNOŚCI ZUCHOWE

MAŁY POWSTANIEC

1. Wiemy, kiedy wybuchło Powstanie Warszawskie, spotkaliśmy się z osobą, która opowiedziała nam o nim.
2. Śpiewaliśmy piosenki powstańcze.
3. Poznaliśmy pseudonimy konspiracyjne powstańców i powstańczych batalionów. Wymyśliśmy swoje pseudonimy, posługiwaliśmy się nimi podczas zbiórek.
4. Wiemy, czym zajmowali się mali powstańcy. Przyłączyliśmy się do powstańców, odgrywaliśmy role łączników i sanitariuszek.
5. Wystawiliśmy przedstawienie w teatrzyku powstańczym.

PIŁSUDCZYK

1. Uczestniczyliśmy w obchodach Święta Niepodległości.
2. Wiemy, jaki tytuł nosi Hymn Polski, w jakich okolicznościach został napisany oraz kto jest jego autorem.
3. Potrafimy zaśpiewać Hymn Polski, wiemy, jak należy się zachować podczas jego śpiewania.
4. Słuchaliśmy opowieści o bohaterach walk niepodległościowych.
5. Wykonaliśmy czapki i pasy legionistów.
6. Wstąpiliśmy do Legionów, ćwiczyliśmy musztrę, staliśmy na warcie.
7. Wiemy, kim był Józef Piłsudski. Spotkaliśmy się z osobą (historykiem), która opowiedziała nam o Marszałku Piłsudskim.
8. Inscenizowaliśmy wiersz W. Betzy „Katechizm dziecka polskiego”.
9. Zrobiliśmy biało-czerwone chorągiewki.

ZAWISZAK

1. Wstąpiliśmy do „Zawiszy”.
2. Poznaliśmy pseudonimy kilku harcerzy z Szarych Szeregów, przyjęliśmy własne pseudonimy.
3. Przeszliśmy podstawowe szkolenie wojskowe i sanitarne. Znamy elementy musztry, systematycznie ćwiczymy.
4. Zorganizowaliśmy harcerską pocztę polową.
5. Pomagaliśmy w szpitalu polowym.
6. Braliśmy udział w akcji zawiszaków.
7. Śpiewaliśmy szaroszeregowe piosenki.
8. Odwiedziliśmy miejsce związane z Szarymi Szeregami lub miejsce pamięci narodowej.

SŁONECZKO/WILCZEK

1. Spotkaliśmy się ze starszymi osobami, które kiedyś były w gromadach zuchowych. Zebraliśmy jak najwięcej informacji na temat dawnych obrzędów, zwyczajów, zabaw i piosenek zuchowych.
2. Stworzyliśmy drzewo genealogiczne swojej lub zaprzyjaźnionej gromady zuchowej albo swojego szczepu.
3. Bawiliśmy się w gromadę słoneczek i gromadę wilcząt.
4. Wstąpiliśmy do akademii, gdzie nauczyliśmy się chodzić na szczudłach, grać w klipę, świnkę i palanta.
5. Zorganizowaliśmy dla innych turniej starych gier podwórkowych.
6. Urządziliśmy wyprawę do lasu (parku), podpatrywaliśmy przyrodę i przeprowadziliśmy tam gry przyrodnicze, nauczyliśmy się rozpoznawać ślady i głosy zwierząt.
7. Braliśmy udział w „polowaniu na dobre uczynki”.
8. Zorganizowaliśmy wieczór majsterklepki.
9. Wymyśliliśmy tajemniczy język oraz pismo słoneczek i wilczków, posługiwaliśmy się nim podczas zbiórek.
10. Przeżywaliśmy przygody bohaterów książki Aleksandra Kamińskiego „Antek Cwaniak”.
11. Braliśmy udział w konkursie wiedzy historycznej.
12. Urządziliśmy w harcówce lub zuchówce wystawę dawnych pamiątek zuchowych i harcerskich.

SPRAWNOŚCI HARCERSKIE

MŁODA OBYWATELKA / MŁODY OBYWATEL *

1. Poznała / poznał historię godła i barw narodowych. Wie, co oznaczają i potrafi się wobec nich zachować.
2. Potrafi zaśpiewać hymn państwowy.
3. Odszukała / odszukał na mapie Polski miejsca, które dotąd odwiedziła / odwiedził lub chciałaby / chciałby odwiedzić.
4. Zapoznała / zapoznał się z częścią statutu szkoły, zawierającą prawa i obowiązki ucznia. Angażuje się w życie swojej klasy.
5. Poznała / poznał daty polskich świąt narodowych. Wie, na pamiątkę jakich wydarzeń zostały ustanowione. Przygotowała / przygotował z zastępem zbiórkę z okazji jednego z nich.

OBYWATELKA / OBYWATEL **

1. Współpracuje z samorządem szkolnym. Przygotowała / przygotował kampanię promującą prawa i obowiązki uczniowskie.
2. Angażuje się w życie szkoły.
3. Poznała / poznał najważniejsze fakty z historii najnowszej Polski.
4. Dowiedziała / dowiedział się, gdzie znajdują się najważniejsze urzędy w jej / jego miejscowości i gminie. Przygotowała / przygotował mapę miasta przedstawiającą ich lokalizację oraz główne sprawy, jakimi się zajmują.
5. Zorganizowała / zorganizował dla drużyny wycieczkę do urzędu gminy lub miasta.

OBYWATELKA / OBYWATEL RZECZYPOSPOLITEJ ***

1. Zapoznała / zapoznał się z najważniejszymi prawami i obowiązkami obywateli Rzeczypospolitej Polskiej.
2. Wie, na czym polega demokracja. Brała / brał udział w demokratycznym podejmowaniu decyzji.
3. Zgromadziła / zgromadził własną biblioteczkę książek o historii najnowszej Polski. W drużynie, zastępie, klasie przygotowała / przygotował i przeprowadziła / przeprowadził grę o historii najnowszej kraju.
4. Orientuje się w bieżących wydarzeniach politycznych, gospodarczych i kulturalnych kraju. Zapoznała / zapoznał się z podziałem polskiej sceny politycznej. Dowiedziała / dowiedział się, kto sprawuje najważniejsze funkcje państwowe.
5. Angażuje się w pracę parlamentu młodzieży lub jednej z młodzieżowych organizacji. W swojej działalności godnie reprezentuje ZHP.

KRONIKARKA / KRONIKARZ *

1. Prowadziła / prowadził w okresie próby kronikę zastępu (drużyny), posługując się kilkoma rodzajami pisma.
2. Sporządziła / sporządził notatki z wydarzeń na podstawie relacji świadków.
3. Dopilnowała / dopilnował przez co najmniej jeden rok, aby kronika była zawsze tam, gdzie drużyna.
4. Zapoznała / zapoznał się z twórczością najbardziej znanych polskich kronikarzy.

REPORTERKA / REPORTER **

1. Przygotowała / przygotował rzeczowe relacje z biwaku lub obozu drużyny, z uroczystości szkolnej, z wydarzeń mających miejsce w okolicy.
2. Posługiwała / posługiwał się sprzętem reporterskim (dyktafon, aparat fotograficzny, kamera), przygotowując materiały dla szkolnego (lokalnego) radia, telewizji, gazety.
3. Napisała / napisał dwa reportaże: na wybrany i na zadany temat. Dobrała / dobrał ilustrujące je rysunki lub zdjęcia. Przedstawiła/ przedstawił je w drużynie.

DZIENNIKARKA / DZIENNIKARZ ***

1. Poznała / poznał cechy, jakimi powinni charakteryzować się dziennikarze oraz zasady, jakie obowiązują w ich zawodzie.
2. Przeprowadziła / przeprowadził wywiad na określony temat.
3. Przez okres próby brała / brał udział w pracy redakcji harcerskiej, pisząc do wybranego działu.
4. Nawiązała / nawiązał stały kontakt z gazetą młodzieżową lub dla dzieci i systematycznie dostarcza jej swoje artykuły.
5. Przekazała / przekazał napisany przez siebie reportaż z imprezy harcerskiej do lokalnej gazety.

WYDAWCA (mistrzowska)

1. Poznała / poznał pracę redakcji gazety lub wydawnictwa książkowego.
2. Rozróżniła / rozróżnił rodzaje czcionek drukarskich i typy edytorów komputerowych, stosując je w swojej gazecie lub publikacjach książkowych.
3. Złożyła / złożył na komputerze gazetę lub inną publikację.
4. Rozprowadzała / rozprowadzał wydawnictwa przygotowane przez drużynę, hufiec, szkołę, dom kultury itp.

ZNAKI SŁUŻB

ZNAK SŁUŻBY PAMIĘCI

Od swojego zarania ruch harcerski w Polsce, w sposób szczególny, akcentował przywiązanie do narodowych dziejów tradycji, odnajdując w bogatej, a zarazem dramatycznej często przeszłości, wzorce do naśladowania i drogowskazy do wędrówki przez życie. Historia – narodowa skarbnica wiedzy o ludziach, ich dokonaniach i ideach, o umiłowaniu Ojczyzny – towarzyszyła kolejnym harcerskim pokoleniom. Skutecznie uczyła, jak należy bronić wolności i niepodległości w czasach wojen i jak budować życie naszego kraju i społeczeństwa w czasie pokoju.

Potrzebę rozumienia dziejów i wyciągania aktualnych wniosków dostrzegamy, obserwując wydarzenia współcześnie rozgrywane się na naszych oczach w Europie i na świecie. Pamięć „historyczna” jest niezbędna, aby się przygotować do pełnego i świadomego uczestnictwa w życiu społecznym. Musimy zachować pamięć o dziejach naszej rodziny, swojej LOKALNEJ SPOŁECZNOŚCI i całego narodu. Każde ludzkie pokolenie staje się dłużnikiem swoich przodków i właśnie przez tych, którzy wstąpili już w „czas przeszły” i stali się częścią historii – także dłużnikiem jej samej. „Z książki można powyrywać kartki, a groby zostają”. Na listopadowych cmentarzach też można uczyć się historii ... O ileż łatwiej pojąć wówczas prawdę o „narodach, które tracąc PAMIĘĆ – tracą ŻYCIE”. Taka oto jest idea tego znaku wędrowniczej służby – zachować pamięć!

Wypełniać tę wędrowniczą służbę i zdobyć znak można na przykład:

- dokumentując ważniejsze wydarzenia z życia waszej społeczności;
- obejmując stałą opieką lokalne miejsca pamięci narodowej, groby zmarłych instruktorów harcerskich, nauczycieli z waszego środowiska;
- organizując zwiad historyczny, mający na celu odnalezienie miejsc pobożowisk, śladów umocnień, zapomnianych mogił z okresu powstań narodowych, I i II wojny światowej;
- nawiązując kontakt z ludźmi, którzy uczestniczyli w walkach o niepodległość i pracowali w latach pokoju, zbieranie ich wspomnień;
- katalogując miejsca pamięci narodowej: cmentarze, tablice pamięci, miejsca martyrologii, obiekty historyczne;
- odwiedzając pracownie konserwacji zabytków, zapoznając się ze sposobami zabezpieczania zabytków przed zniszczeniem;

- organizując zwiad dotyczący stanu zabytków architektury, zainteresować wynikami waszego zwiadu lokalną prasę, radio, telewizję;
- podejmując interwencje u odpowiednich władz w przypadku niszczenia obiektów historycznych;
- popularyzując wiedzę historyczną, organizując konkursy wiedzy historycznej i kluby miłośników historii;
- opracowując folder lub trasę wędrowki po miejscach pamięci narodowej (danego regionu) – również z myślą o skautach (z objaśnieniami w języku obcym);
- podejmując współpracę z muzeami, izbami tradycji, poznając sposoby inwentaryzowania materiałów historycznych;
- dokumentując historię harcerstwa, zbierając kroniki, wydawnictwa, fotografie, sztandary, proporce, informując o takich działaniach i nawiązując współpracę z hufcowymi i chorągwanymi komisjami historycznymi oraz z Muzeum Harcerstwa;
- odwiedzając i udzielając pomocy samotnym, starym, często chorym instruktorom naszego Związku.

KONSPEKTY ZBIÓREK DLA GROMAD ZUCHOWYCH

„Kto Ty jesteś?” – zbiórka patriotyczna

Główne zagadnienia	Niepodległość, „Katechizm polskiego dziecka”
Cele ogólne	• Zapoznanie z wierszem „Katechizm polskiego dziecka”. • Przybliżenie historii związanej z odzyskaniem przez Polskę Niepodległości. • Kształtowanie postaw patriotycznych.
Zamierzenia	• Zuch wyjaśnia, dlaczego 11 listopada obchodzimy Święto Niepodległości. • Zuch recytuje pięć wersów wiersza „Katechizm polskiego dziecka”. • Zuch odszyfrowuje wiadomość za pomocą szyfru GADERYPOLUKI.
Formy pracy	gawęda, szyfr, teatr cieni, majsterka (budowa barykad), bitwa na papierowe kule
Materiały	artykuły papiernicze, materiały niezbędne do przeprowadzenia teatru cieni, zaszyfrowana wiadomość, tekst wiersza

Szczegółowy przebieg zajęć

I. OBRZĘDOWE ROZPOCZĘCIE ZBIÓRKI

Zgodnie z obrzędowością gromady

II. GAWĘDA

Drużynowy informuje zuchy, że na zbiórkę zaprosił specjalnego gościa. Zaprzyjaźniony instruktor przebiera się za Marszałka Józefa Piłsudskiego i opowiada zuchom o odzyskaniu przez Polskę Niepodległości. Streszcza wydarzenia z 11 listopada 1918 roku. Na koniec Piłsudski pozostawia zuchom zaszyfrowaną wiadomość.

III. SZYFR

Drużynowy przedstawia zuchom zasady szyfrowania za pomocą szyfru literowego GADERYPOLUKI. Zuchy wspólnie rozszyfrowują wiadomość pozostawioną przez gościa, czyli tekst wiersza W. Bełzy „Katechizm polskiego dziecka”.

„— Kto ty jesteś?

— Polak mały.

— Jaki znak twój?

— Orzeł biały.

— Gdzie ty mieszkasz?

— Między swemi.

— W jakim kraju?

— W polskiej ziemi.

— Czym ta ziemia?

— Mą Ojczyzną.

— Czym zdobyta?

— Krwią i blizną.

- *Czy ją kochasz?*
- *Kocham szczerze.*
- *A w co wierzysz?*
- *W Polskę wierzę.*
- *Coś ty dla niej?*
- *Wdzięczne dziecię.*
- *Coś jej winien?*
- *Oddać życie."*

IV. TEATR CIENI

Zuchy przygotowują przedstawienia nawiązujące do wiersza, który poznały. Drużynowy pokazuje jak działa teatr cieni i wyjaśnia zasady zachowania w teatrze.

V. „Aktorzy na scenę!” – PRZEDSTAWIENIA

VI. BUDUJEMY BARYKADY

Drużynowy wyjaśnia zuchom czym są barykady i dlaczego je tworzą. Zadanie zuchów polega na przygotowaniu barykady z dostępnych materiałów, za którą będzie mogła schronić się cała szóstka oraz amunicji (papierowych kulek).

VII. WALKA O NIEPODLEGŁOŚĆ

Bitwa na papierowe kulki, wygrywa ta szóstka za której barykadą będzie najmniej amunicji.

VIII. KRĄG RADY

Podsumowanie zbiórki. Przydzielenie zadania międzyzbiórkowego – każdy zuch ma porozmawiać z rodzicami i dziadkami czym jest patriotyzm.

IX. OBRZĘDOWE ZAKOŃCZENIE ZBIÓRKI

Zgodnie z obrzędowością gromady.

„Tropami pabianickich łączników” – zbiórka dotycząca historii Szarych Szeregów.

Główne zagadnienia	Szare Szeregi, łączność, II wojna światowa
Cele ogólne	• Przybliżenie sylwetki Jana Biskupskiego ps. „Janos”. • Zapoznanie z historią Szarych Szeregów i ich działalności na terenie Pabianic. • Ukazanie łączników jako bohaterów tamtych czasów.
Zamierzenia	• Zuch wyjaśnia, dlaczego członkowie Szarych Szeregów przedstawiali się przy użyciu pseudonimów. • Zuch wskazuje, gdzie znajduje się miejsce spotkań Szarych Szeregów. • Zuch opowiada o zadaniach łączników podczas II wojny światowej.
Formy pracy	gawęda, majsterka, wycieczka, spotkanie z ciekawą osobą, puzzle, zabawa tematyczna
Materiały	zdjęcia, list od łącznika, materiały do przygotowania czapek oraz opasek, materiały niezbędne do przeprowadzenia zabawy tematycznej, torby i gazety, kredki, mazaki, artykuły papiernicze

Szczegółowy przebieg zajęć

I. OBRZĘDOWE ROZPOCZĘCIE ZBIÓRKI

Zgodnie z obrzędowością gromady.

II. GAWĘDA

Wprowadzenie do tematyki zbiórki. Zuchy odnajdują w harcówce list w starej butelce od harcerza, który był łącznikiem podczas II wojny światowej.

Przykład listu:

Drogie zuchy!

Nazywam się „Janos”. Bardzo cieszę się, że odnaleźliście ten list i poznacie moją historię. W czasie II wojny światowej zajmowałem się kolportażem. Podczas wojny nie można było czytać i posiadać gazet innych niż niemieckie. Postanowiliśmy z kolegami rozpowszechniać prasę samodzielnie, aby Pabianiczanie pamiętali o ojczyźnie i znali przebieg walk. W moim domu zorganizowaliśmy rozdzielnię gazet wydawanych przez podziemie. Każdy z łączników znał na pamięć listę umówionych adresów, pod które co tydzień dostarczaliśmy numer „Biuletynu Informacyjnego”. Było to bardzo niebezpieczne, ponieważ mogliśmy zostać złapani przez policję niemiecką – gestapo.

W Waszej harcówce znajduje się w moje zdjęcie! Drużynowy opowie Wam resztę, nie mogę więcej zdradzać, ponieważ list może wpaść w niepowołane ręce!

„Janos”

III. PUZZLE

Zuchy odnajdują fragmenty portretu Jana Biskupskiego ps. „Janos”. Każda szóstka ma za zadanie ułożenie puzzli. Drużynowy wyjaśnia kim był Jan Biskupski, dlaczego podpisał się pseudonimem „Janos” i opisuje zuchom nieznane dla nich pojęcia z zaprezentowanego listu.

IV. WYCIECZKA, SPOTKANIE Z CIEKAWYM CZŁOWIEKIEM

Gromada wybiera się na wycieczkę pod dom przy ulicy Piotra Skargi 49 – miejsca spotkań Szarych Szeregów. Na miejscu zuchy spotykają instruktora, który opowiada im historię tego miejsca i mieszkańców. Przybliży sylwetkę „Trzeciaka” i dzieje Szarych Szeregów w Pabianicach. Po spotkaniu zuchy wracają do zuchówki.

V. MAJSTERKA

Drużynowy prezentuje zdjęcie łącznika podczas II wojny światowej. Na tej podstawie zuchy przygotowują w szóstkach czapki oraz białe – czerwone opaski, z powstańczą kotwicą. Szóstki prezentują przygotowane przez siebie stroje.

VI. ZABAWA TEMATYCZNA

Łącznik musi być opanowany, potrafić się schować i uciekać w sytuacjach zagrożenia. Zuchy wcielają się w rolę łączników. Każdy zuch otrzymuje torbę, w której znajduje się pięć gazet. Ma za zadanie przetransportować je do pięciu punktów wyznaczonych na terenie boiska szkolnego (lub innych punktach w terenie). Zabawa odbywa się na zasadzie „Raz, dwa, trzy Baba Jaga patrzy!”.

VII. KRĄG RADY

Podsumowanie zbiórki. Zebranie w formie kartek z kalendarza opinii jak zbiórka podobała się zuchom.

VIII. OBRZĘDOWE ZAKOŃCZENIE ZBIÓRKI

Zgodnie z obrzędowością gromady

KONSPEKTY ZBIÓREK DLA DRUŻYN HARCERSKICH

„Radość z wolności” – zbiórka o Niepodległości

Główne zagadnienia	Niepodległość, Konstytucja, 11 listopada
Cele ogólne	• Przedstawienie wydarzeń prowadzących do odzyskania Niepodległości. • Unaocznienie harcerzom jak ważnym wydarzeniem dla naszego kraju było odzyskanie niepodległości. • Ukazanie różnic w swobodach obywatelskich z wykorzystaniem Konstytucji.
Zamierzenia	• Harcerz śpiewa „Pieśń Legionistów 1914/15”. • Harcerz streszcza wydarzenia, które przyczyniły się do odzyskania Niepodległości. • Harcerz wymienia trzy różnice pomiędzy Konstytucją z 1791 roku, a 1997 roku.
Formy pracy	gawęda, zwiad, praca z tekstem, dyskusja, tabu, piosenka
Materiały	karty do gry w tabu, tekst piosenki, fragmenty Konstytucji RP

Szczegółowy przebieg zajęć

I. OBRZĘDOWE ROZPOCZĘCIE ZBIÓRKI

Zgodnie z obrzędowością drużyny.

II. GAWĘDA

Tyle zdarzeń miało barwę ognia. Nasz kraj bardzo często spotykały trudne chwile, takie jak wojna, przez co musieliśmy walczyć o własną wolność. Po rozbiorach Polska zniknęła z mapy, jednak dzięki odwadze i bohaterstwu wielkich patriotów 11 listopada 1918 roku udało nam się odzyskać niepodległość. Dwadzieścia lat później, spotkało nas okrucieństwo II wojny światowej, w której zginęło wielu Polaków, w tym harcerzy. Po tych trudnych wydarzeniach wydawało się, że to już koniec, że jesteśmy wolni. Jednak nastały bardzo trudne czasy zwane komunizmem. Polska była pod stałą kontrolą innego państwa – Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich. Nie można było się swobodnie wypowiadać, w sklepach było bardzo mało żywności, nie było artykułów, które dziś są bardzo łatwo dostępne. Nie można było swobodnie brać udziału w życiu religijnym, wyjeżdżać za granicę. Aby kupić cokolwiek trzeba było stać w długich kolejkach. Robotnicy ciężko pracowali, a wiele osób prześladowano – zwłaszcza ludzi wierzących w Boga, i tych, którzy sprzeciwiali się władzy. Jednak w Polakach obudził się duch walki o wolną Polskę, co nie spodobało się rządzącym. Doszło do wielu starć i rozlewu krwi. Wielu ludzi zginęło walcząc o to byśmy dzisiaj mogli być wolni. Udało się to 25 lat temu. Nie było to łatwe, jednak dzięki poświęceniu i odwadze udało się zwyciężyć.

III. TABU

Gra w tabu. Przykładowe zestawy:

- Niepodległość

zakazane słowa: 11listopada, święto, Józef Piłsudski, wolność, rocznica

- Piosenka patriotyczna

zakazane słowa: nuty, śpiew, legiony, niepodległość, 11listopada

- Polska

zakazane słowa: ojczyzna, orzeł, barwy biało-czerwone

- Józef Piłsudski

zakazane słowa: ważna postać, wąsy, lekcja historii

IV. ZWIAD

Zastępy pod nadzorem opiekunów wybierają się na zwiad w okolicach harcówki. Każda grupa zadanie przechodniom trzy pytania:

1. Jak Polska odzyskała Niepodległość?
2. Dlaczego 11 listopada obchodzimy Święto Niepodległości?
3. Kim jest patriota? Co to jest obowiązek obywatelski?

V. PODSUMOWANIE ZWIADU

Zastępy dzielą się informacjami zdobytymi podczas zwiadu. Drużynowy komentuje i wzbogaca wiedzę harcerzy. Posługując się mapą z okresu zaborów opowiada o genezie odzyskania niepodległości przez Polskę.

VI. PRACA Z TEKSTEM

Harcerze otrzymują fragmenty Konstytucji z 1791 i 1997 roku. Porównują je.

VII. DYSKUSJA

Zmiany w Konstytucji na przestrzeni lat.

VIII. PIOSENKA

Nauka śpiewania „Pieśni Legionistów 1914/15”:

*Zbudź się narodie ze snu niewoli,
Wiekowe potargaj pęta,
Jak burza leci głos po roli
Hej! Orły! Orlice! Orłęta!
Zatopcie szpony w wrogów krwi,
Niech miecz wasz w sercu wroga tkwi!
Niech zginie podła zdrajców zgraja,
Co niewolniczy jad w nas wpaja!
Tyś ludu niepodległej Polski syn,
Dziś tylko Twoja wola, moc i czyn.
Od fal Bałtyku po Karpat szczyty,
Gdzie tylko żyje polski lud,
Już biały orzeł w niebo wzbiły
Woła na bój, na walki trud. —
Strzelecka trąbka raźnie gra,
Serdecznym echem w sercu drga.
To Polska woła swoje dzieci,
Głos jej rozbrzmiewa po całym świecie.
Zwycięskie pułki formuj ludu lwi,
Walcz mężnie do ostatniej kropli krwi!*

IX. OBRZĘDOWE ZAKOŃCZENIE ZBIÓRKI

Zgodnie ze zwyczajami środowiska.

„W czasie wojny” – gra fabularna

Główne zagadnienia	Szare Szeregi, Mały Sabotaż,
Cele ogólne	• Sprawdzenie oraz poszerzenie wiedzy dotyczącej technik harcerskich. • Integracja w zastępach. • Ukazania historii Szarych Szeregów jako istotnego etapu w historii Polski oraz harcerstwa
Zamierzenia	• Harcerz szyfruje krótką informację za pomocą szyfrów literowych. • Harcerz transportuje poszkodowanego z miejsca wypadku. • Harcerz idzie na azymut.
Formy pracy	szyfry, gra, zabawa, samarytanka, rysowanie, terenoznawstwo (azymuty), kuźnia
Materiały	butelka, list z wiadomością, koce, pałatki, prześcieradła, stary budzik, odgłosy bomb i strzałów, apteczka (dużo bandaży), ulotki i gazety stylizowane na stare, kartki z symbolami i hasłami okupacyjnymi, gwizdek, plastikowa broń, kartki, mazaki, patyczki, „diabełki”, pamiątkowa kotwiczka

Szczegółowy przebieg zajęć

I. OBRZĘDOWE ROZPOCZĘCIE ZBIÓRKI

Zgodnie z obrzędowością drużyny.

II. WIADOMOŚĆ

Harcerze wchodzą do harcówki odnajdują wiadomość. Na pierwszy rzut oka kartka jest pusta jednak, aby odczytać treść należy przyłożyć ją nad ogień (napisy są wykonane sokiem z cytryny). Treść: POMOCY 1944 WARSZAWA

III. BUDOWA WEHIKUŁU CZASU

Harcerze oczywiście chcą pomóc i budujemy wehikuł czasu z pałatek, koców itp. Stary budzik służy do ustawienia roku. (wskazówka godzinowa 19, minutowa 44). Osoba z kadry A ustawia budzik na 19:39 w tajemnicy przez harcerzami. Wszyscy wchodzą do wehikułu, zastaniają wszystko żeby było ciemno, trzęsiemy szkieletem i buczymy, aby udawać turbulencję.

IV. POGOTOWIE HARCERSKIE 1939

Harcerze wychodzą z wehikułu i widzą, harcerzy w starych (stylizowanych) ubraniach/mundurach kadra (przedstawia się, jako komendant tego obszaru). Okazuje się, że jesteśmy w 1939 r. i trafiliśmy na spotkanie pogotowania harcerskiego. Uczymy się badania poszkodowanego, zachowania przy złamaniach i ranach różnego typu.

V. POMOC ANGLII I FRANCJI

Jedna z osób, puszcza odgłosy wybuchów i strzałów. Wszyscy wybiegają przed szkołę. Tam leżą „stare gazety” o najeździe Niemców na Polskę oraz ulotki Anglików i Francuzów zrzucane w czasie wojny w akcie wsparcia. Drużynowy zaznacza, że trzeba walczyć z okupantami.

VI. MAŁY SABOTAŻ

Wokół szkoły jest rozwieszony na murach szary papier. Harcerze muszą namalować na nim obrazy i napisy znane z czasów okupacji, np. żółw, kotwiczka, „tylko świnię siedzą w kinie”. Dzielą się na grupy 3 – 4 osobowe. Każda grupa losuje swój obrazek czy napis. Jednakże jest utrudnienie – Niemcy. Wszyscy zaczynają z tego samego miejsca i mają porównywalną odległość do kartonu w drodze do niej muszą się ukrywać przed wzrokiem Niemców. Gra na zasadzie snajpera, polegająca na cierpliwości i umiejętnych podchodach. Niemiec ma gwizdek i stoi tyłem. 1 gwizd to ostrzeżenie, że będzie patrzeć, 2 gwizdki – odwraca się i mówi, kogo widzi, wówczas ta osoba jest „spalona” i zaczyna wędrówkę do kartonu od początku. Tyczy się to też osób przy kartonach, muszą się ukryć póki nie namalują wszystkiego. Gra toczy się póki ostatnia grupa nie skończy zadania.

VII. PRZYGOTOWANIE DO POWSTANIA

Osoba z kadry B mówi, że wykazali się odwagą i sprytem, więc mogą dostać ważniejsze zadanie. Harcerze muszą zdobyć broń dla powstańców. Podział na zastępy, w jakich działają (chyba, że są znaczące różnice liczebne, wtedy dzielimy się na równe grupy). Najlepiej, jeśli to będą 3 grupy: 2 grupy harcerzy i grupa Niemców. Rozbudowana wersja gry „2 berety”. Pierwsza grupa dostaje wskazówki gdzie jest magazyn broni, muszą ją wykraść. W połowie boiska jest „skrytka” tam zostawiają broń i Niemcy nie mogą jej odbić. Od drugiej połowy musi 2 grupa harcerzy ją zabrać i zanieść do bazy. Niemcy są na obu połówkach boiska i mogą zabrać broń. Każdy uczestnik ma „życie” z bibuły po zerwaniu go jest chwilowo wyeliminowany z zabawy.

VIII. POWSTANIE WARSZAWSKIE

Jesteśmy nareszcie w 1944 roku. Komendant oznajmia, że właśnie wybiła 17.00 i rozpoczęło się powstanie, dlatego teraz muszą przekazać ważne raporty do sztabu. Każdy zastęp losuje szyfr, jakim musi zaszyfrować wiadomość: ZAJELIŚMY PRAGĘ, NIEMCY SIĘ WYCOFUJĄ, KILKA DNI I PO WALCE.

IX. KURIERZY

Muszą dotrzeć do szkoły z wiadomościami, wychodzą po kolei zastępami. Po drodze leżą ranni (tylu ile jest zastępów (np.3), mogą to być osoby z ich zastępu, ale pokazują się po jednym). Sanitariuszka/sanitariusz ma rozbita głowę i nie może chodzić, złamana noga, przy niej jest apteczka. Harcerze muszą ją/jego opatrzyć i stworzyć nosze, lub w jakiś inny sposób zabrać do sztabu.

X. EWAKUACJA WARSZAWY

Harcerze docierają do sztabu, dowódca dziękuje za wiadomość, ale Warszawa już upadła. Należy się ewakuować na drugą stronę Wisły, ale trzeba uważać na miny. Harcerze poruszają się po azymutach przez „patyczki”. Gdy stają przy złym wybuchu mina (osoba rzuca diabełkiem – małą „petardą” w ziemię), mogą wybuchnąć max.3 inaczej odpada osoba.

XI. POWRÓT DO WSPÓŁCZESNOŚCI

Wszyscy, którzy się ewakuowali wracają do wehikułu i przenosimy się do współczesności. Następuje krótka pogadanka o strasznym wymiarze wojny i bohaterskich działaniach Szarych Szeregów. Każdy dostaje na pamiątkę kotwiczkę powstania warszawskiego.

XII. OBRZĘDOWE ZAKOŃCZENIE ZBIÓRKI

KONSPEKT ZBIÓRKI DLA DRUŻYN STARSZOHARCERSKICH

„DALEKA DROGA” – powstanie harcerstwa w Pabianicach

Główne zagadnienia	powstanie harcerstwa w Pabianicach, historia harcerstwa
Cele ogólne	• Przypomnienie informacji dotyczących historii harcerstwa. • Przedstawienie wydarzeń związanych z pojawieniem się ruchu skautowego na terenie Pabianic. • Ukazanie połączeń pomiędzy historią harcerstwa w Polsce i Pabianicach.
Zamierzenia	• Harcerz opowiada jak harcerstwo pojawiło się w Pabianicach. • Harcerz tworzy kartkę okolicznościową. • Harcerz projektuje szyfr swojego zastępu.
Formy pracy	gawęda, zgadnij kto to, gra tematyczna, praca plastyczna, 10 pytań, projektowanie szyfru
Materiały	artykuły papiernicze i biurowe, materiały do gier

Szczegółowy przebieg zajęć

I. OBRZĘDOWE ROZPOCZĘCIE ZBIÓRKI

Zgodnie z obrzędowością jednostki.

II. GAWĘDA – fragment książki „Skauting jako system wychowania młodzieży”.

„Scoutem może być ten kto się odznacza zręcznością, bystrością, odwagą ...” (str. 7, akapit 2). Po odczytaniu fragmentu harcerze zastanawiają się, czy po zapoznaniu się z nim chcieliby zostać skautami i tworzyć skauting w Pabianicach. Prowadzący streszcza historię powstania harcerstwa w naszym mieście.

III. ZGADNIJ KTO TO – podział na grupy

Prowadzący wiesza harcerzom na placach kartki ze znanymi postaciami w dziejach skautingu z okresu:

- historii skautingu i okresu do 1939 roku
- od 1939 do 1945
- powojennego.

Osoba z kartką zadaje każdemu po 3 pytania zamknięte, aż do rozszyfrowania zagadki. Na podstawie powyższego podziału dzielimy się na trzy grupy, w których harcerze pracują do końca zbiórki.

IV. GRA TEMATYCZNA

Grupa rozdziela się na piętrach szkoły. Pierwsza osoba (pierwsze piętro) ma za zadanie rozszyfrować wiadomość, w której znajduje się jakieś wydarzenie z historii i następnie biec do następnego członka zespołu. Tam przekazuje mu za pomocą pantomimy to wydarzenie. Razem udają się do osoby nr 3 gdzie otrzymują układankę datową. Po wykonaniu zadania wracają do pracowni. Wydarzenie będące przedmiotem gry: powstanie harcerstwa na ziemiach pabianickich.

V. KARTKA OKOLICZNOŚCIOWA

Harcerze wyobrażają sobie, że są uczestnikami pierwszej zbiórki zastępu w Pabianicach. Zadanie polega na zaprojektowaniu kartki do skauta z innego zaboru, w której opisana będzie pierwsza zbiórka.

VI. 10 PYTAŃ

Prowadzący na czas tego ćwiczenia staje się jakąś postacią z historii harcerstwa. Zadaniem uczestników zbiórki jest odgadnąć, kim w danym momencie jest prowadzący. Drogą do odgadnięcia jest zadawanie pytań prowadzącemu. Tych pytań może być tylko 10 i każde z nich musi być sformułowane tak, aby prowadzący mógł odpowiedzieć „tak” lub „nie”. Przykładowe postacie: ks. Stefan Trzaska, Z. Luboński, A. Małkowski.

VII. PROJEKTOWANIE SZYFRY

Pierwsze zastępy posiadały własne szyfry, za pomocą których przekazywały sobie informacje. Zadanie zastępu polega na zaprojektowaniu swojego szyfru.

VIII. OBRZĘDOWE ZAKOŃCZENIE ZBIÓRKI

KONSPEKTY ZBIÓREK DLA DRUŻYN WĘDROWNICZYCH

POKOLENIE KOLUMBÓW – zbiórka dotycząca II wojny światowej

Główne zagadnienia	Pokolenie Kolumbów, II wojna światowa
Cele ogólne	- Zapoznanie z terminem „Pokolenie Kolumbów”. - Przybliżenie twórczości Pokolenia Kolumbów.
Zamierzenia	- Wędrownik wymienia pięciu autorów należących do Pokolenia Kolumbów. - Wędrownik definiuje pojęcie Pokolenie Kolumbów. - Wędrownik recytuje wiersz, który powstał podczas II wojny światowej.
Formy pracy	krzyżówka, audycja radiowa, kuźnica
Materiały	krzyżówki, książki, artykuły papiernicze, świece, urządzenia do nagrywania

Szczegółowy przebieg zajęć

I. OBRZĘDOWE ROZPOCZĘCIE ZBIÓRKI

Zgodnie z obrzędowością jednostki.

II. WPROWADZENIE

Uczestnicy rozwiązują krzyżówkę. Hasło to temat zbiórki.

Krzyżówka:

1							P	O	J	U	T	R	Z	E
2							O	R	S	Z	A			
3	D	A	W	I	D	O	W	S	K	I				
4							O	Ś	W	I	Ę	C	I	M
5					S	T	A	L	I	N				
6	G	R	O	S	S	R	O	S	E	N				
7						J	A	N						
8					Z	A	W	I	S	Z	A			
9					D	Y	W	E	R	S	J	A		
10	Ł	A	P	I	Ń	S	K	A						
11						Z	O	Ś	K	A				
12					H	I	T	L	E	R				
13								U	L					
14								M	A	R	S	Z	A	Ł
15					D	R	O	G	A	B	R	Z	O	Z
16	B	A	D	Ż	G	O	T	Ó	W					
17								W	I	G	R	Y		

1. Element programu Szarych Szeregów mówiący o nauce i pracy w wolnej Polsce.
2. Kryptonim komendanta Szarych Szeregów. Dowódca „Akcji pod Arsenalem”.
3. Nazwisko Alka- bohatera „Kamieni na szaniec” Aleksandra Kamińskiego.
4. Miejscowość, w której znajduje się największy obóz koncentracyjny w Polsce.
5. Przywódca ZSRR w czasie II wojny światowej.
6. Nazwa obozu, w którym zginął hm. Florian Marciniak.
7. Imię Rudego.
8. Najmłodszy pion wiekowy wewnątrz Szarych Szeregów. Zadaniem jego było szkolenie harcerskie, pomoc w małym sabotażu i przygotowanie do służby.
9. Niszczące działanie wojenne na zapleczu, element z arsenału walki mający na celu odwrócenie uwagi przeciwnika.
10. Kierowała Organizacją Harcerki.
11. Zginął 20 sierpnia 1943 r. - bohater „Kamieni na szaniec”.
12. Dowódca Niemiec. Fuhrer.
13. Element struktury Szarych Szeregów. Chorągiew.
14. Ostatni komendant Szarych Szeregów.
15. Drużyna harcerska w obozie w Oświęcimiu.
16. Jeden ze związków harcerki działających w Pogotowiu Wojennym Harcerki.
17. Batalion, który szczególnie się wstawił w okresie wojny. Jego imię nosiła jedna z pabianickich drużyn.

III. AUDYCJA RADIOWA

Prowadzący zbiórkę przekazuje wędrownikom dzieła twórców należących do Pokolenia Kolumbów, m.in.: K. K. Baczyńskiego, T. Różewicza, R. Bratnego, W. Zalewskiego, G. Herlinga - Grudzińskiego. Zadanie polega na stworzeniu audycji radiowej / słuchowiska przez patrole.

IV. KUŹNICA

Kuźnica o tematyce przewodniej „Potrafili pięknie żyć i pięknie umierać”.
Zasady kuźnicy: Każdy ma prawo wyrazić swoje zdanie, swoje myśli dotyczące tematu kuźnicy, ale nikt podczas jej trwania nie może tego oceniać, dyskutować z nimi, dalsze wypowiedzi nie nawiązują do słów poprzedników. Również prowadzący nie dokonuje podsumowania i nie ocenia, jedynie „rozmowę” może zakończyć wcześniej przygotowanym i stosownym do chwili cytatem, piosenką. Każdy sam „wykuwa” swoją opinię, zdanie na temat kuźnicy. W czasie kuźnicy powinniśmy zadbać o otoczenie, by sprawiało szczególny nastrój, sprzyjający skupieniu i przemysleniom.

V. OBRZĘDOWE ZAKOŃCZENIE ZBIÓRKI

NIEPODLEGŁOŚĆ – WCZORAJ I DZIŚ

Główne zagadnienia	patriotyzm, Niepodległość
Cele ogólne	• Zapoznanie z zasadami debaty oksfordzkiej. • Uwidocznienie i uświadomienie, że polskość to powód do dumy.
Zamierzenia	• Wędrownik przedstawia zasady debaty oksfordzkiej. • Wędrownik wymienia sześć stereotypów dotyczących Polski i Polaków. • Wędrownik tworzy mapę myśli.
Formy pracy	gawęda, mapping, ćwiczenia, gra planszowa, debata oksfordzka
Materiały	artykuły papiernicze i piśmiennicze

Szczegółowy przebieg zajęć

I. OBRZĘDOWE ROZPOCZĘCIE ZBIÓRKI

Zgodne z obrzędowością jednostki.

II. GAWĘDA

Prowadzący rozpoczyna gawędę słowami: „Pewnego dnia siedemnastoletni Kamil postanowił udać się na obchody Święta Niepodległości...”. Uczestnicy zbiórki wspólnie tworzą historię, każdy uzupełnia ją o przygotowany przez siebie fragment.

III. MAPPING

Tworzenie mapy skojarzeń do słowa POLSKA.

IV. ĆWICZENIE „Jak nas widzą, tak nas piszą”

Podział uczestników na trzy grupy - jedna grupa wypisuje stereotypy Polaka na świecie, a dwie opisują wizerunek Polaka w oczach Polaka. Drużynowy uzupełnia informacje podane przez uczestników zbiórki.

V. GRA PLANSZOWA

Na podstawie stereotypów i oceny wizerunków Polaków wędrownicy tworzą gry planszowe w patrolach, które przedstawiają w drużynie.

VI. DEBATA OKSFORDZKA: „Niepodległość – wczoraj i dziś”

Debata składa się z dwóch części. I część stanowią wypowiedzi Mówców, w trakcie których nikt z publiczności nie ma prawa zadawać pytań do Mówców. II część polega na udzielaniu odpowiedzi na postawione pytania, jak również na zadawaniu pytań drużynie przeciwnej. Drużyny mogą zadawać sobie pytania, bądź pytania mogą zostać zadane ze strony publiczności (kadry drużyny). Prowadzący pilnuje, by dla równych szans, pytania i odpowiedzi były zadawane w takiej samej ilości dla każdej drużyny.

VII. OBRZĘDOWE ZAKOŃCZENIE ZBIÓRKI

Zgodnie z obrzędowością drużyny.

BIBLIOGRAFIA

- Zbiory Izby Pamięci Hufca ZHP Pabianice.
- Rys Biograficzny Grupy Pabianickich Harcerzy W Działalności Konspiracyjnej w latach 1939-1945 – materiał w ramach próby harcmistrzowskiej hm. Leszka Hlawatina.
- Materiały z wystawy „90 lat pabianickiego harcerstwa”.
- „Teka drużynowego” – propozycje programowe dla drużynowych.
- Poradniki dla drużynowych wszystkich metodyk, GK ZHP, Łódź 2013.